

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Praze rozhodl v senátu složeném z předsedkyně Mgr. Jitky Zavřelové a soudců Mgr. Tomáše Kocourka, Ph.D., a Mgr. Ing. Petra Šuránka ve věci

žalobce: **M. R.,**
státní příslušník Ukrajiny,
bytem X,
zastoupen advokátem Mgr. Pavlem Čížinským,
se sídlem Ječná 547/7, 120 00 Praha 2,

proti
žalované: **Komise pro rozhodování ve věcech pobytu cizinců,**
se sídlem náměstí Hrdinů 1634/3, 140 21 Praha 4,

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 24. 7. 2015, č. j. MV-74493-3/SO-2015,

takto:

- I. Žaloba se zamítá.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

- 1 Žalobce se žalobou podanou u Krajského soudu v Praze domáhá zrušení v záhlaví označeného rozhodnutí žalované (dále jen „napadené rozhodnutí“), kterým bylo zamítnuto odvolání žalobce a potvrzeno rozhodnutí Ministerstva vnitra (dále jen „ministerstvo“) ze dne 3. 4. 2015, č. j. OAM-1756-81/PP-2011 (dále jen „prvostupňové rozhodnutí“). Prvostupňovým rozhodnutím byla zamítnuta žádost žalobce o povolení k přechodnému pobytu na území České republiky z důvodu nesplnění podmínek uvedených v ustanovení § 87b v návaznosti na ustanovení

§ 15a zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky, ve znění účinném do 17. 12. 2015 (dále jen „zákon o pobytu cizinců“).

- 2 Žalobce namítal nezákonnost napadeného rozhodnutí. Nesouhlasil s žalovanou, že ustanovení § 15a odst. 3 písm. a) bodu 2 zákona o pobytu cizinců předpokládá, aby k vyživování docházelo již v zemi původu. Oporu v zákoně nemá podle žalobce ani tvrzení žalované, že k aplikaci ustanovení § 15a odst. 3 písm. a) bodu 2 zákona o pobytu cizinců je třeba, aby žalobce byl nezaopatřený ve smyslu ustanovení § 15a odst. 2 písm. c) zákona o pobytu cizinců. Žalobce uvedl, že je v současnosti na matce a otčímovi závislý výživou, neboť není schopen sehnat dlouhodobé zaměstnání. Pro posouzení žádosti žalobce je podstatný pouze faktický stav, správnímu orgánu nepřísluší posuzovat, zda je vyživovací povinnost s ohledem na věk a zdravotní stav žalobce přiměřená. Žalobce dále namítal, že podle žalované neunesl důkazní břemeno ohledně kvality vztahu s otčímem, avšak není specifikováno, v čem konkrétně. Jediný důkaz, který byl fakticky proveden, byl výslech žalobce a jeho otčima, přičemž žalobce nesouhlasí se závěry, které z nich ministerstvo, resp. žalovaná dovodila: tedy že jejich vztah není obdobný vztahu rodinnému. Otčím přitom uvedl řadu věcí, které by bez intenzivního soužití s žalobcem uvést nemohl. S ohledem na výše uvedené žalobce navrhl, aby soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil žalované k dalšímu řízení.
- 3 Žalovaná navrhla zamítnutí žaloby. Uvedla, že žalobce přes výzvu nedoložil žádný doklad potvrzující jeho postavení rodinného příslušníka občana Evropské unie. Ohledně žalobních námitek dále odkázala na napadené rozhodnutí.
- 4 Ze správního spisu vyplynulo, že žalobce podal dne 20. 1. 2011 Ministerstvu vnitra žádost o povolení k přechodnému pobytu rodinného příslušníka občana Evropské unie. Usnesením ministerstva ze dne 18. 2. 2012 bylo řízení zastaveno z důvodu, že žalobce v určené lhůtě neodstranil podstatné vady žádosti, které bránily pokračování v řízení. Toto rozhodnutí bylo k odvolání žalobce rozhodnutím žalované ze dne 20. 4. 2012 zrušeno a věc vrácena ministerstvu k novému projednání. Dne 27. 5. 2014 ministerstvo rozhodlo o zamítnutí žádosti žalobce z důvodu nesplnění podmínek ustanovení § 87b v návaznosti na § 15a zákona o pobytu cizinců. Žalobce podal proti rozhodnutí odvolání. Žalovaná rozhodnutím ze dne 22. 10. 2014, č. j. MV-83713-3/SO-2014, rozhodnutí ministerstva ze dne 27. 5. 2014 zrušila a věc vrátila ministerstvu k novému projednání s tím, že je nutno posoudit, zda lze vztah mezi žalobcem a manželem jeho matky považovat za vztah obdobný vztahu rodinnému, tedy zda mezi žalobcem a manželem jeho matky existuje dlouhodobá úzká citová a jiná vazba, na jejímž základě by bylo možné vztah přirovnat ke vztahu otce a syna. Pokud by tomu tak bylo, bylo by dále nutné ověřit existenci společné domácnosti. Žádost by pak mohla být posuzována dle ustanovení § 15a odst. 3 písm. b) zákona o pobytu cizinců. Následně byl žalobce dne 6. 11. 2014 Ministerstvem vnitra vyzván, aby ve lhůtě 5 dnů od doručení výzvy doložil doklad o zdravotním pojištění a doklad potvrzující, že je rodinným příslušníkem občana Evropské unie. Byl vyzván, aby definoval, dle jakého ustanovení § 15a zákona o pobytu cizinců se považuje za rodinného příslušníka občana Evropské unie, a aby

svá tvrzení doložil relevantními důkazy. Výzva byla právnímu zástupci žalobce doručena 13. 11. 2014.

- 5 Dne 5. 12. 2014 proběhl výslech V. N., manžela matky žalobce (dále též jen „otčím“). Otčím nevěděl, kdy se žalobce narodil, ani jaké má vzdělání. K žalobci uvedl, že na Ukrajině pracoval jako pekař, do České republiky přijel za svou matkou, od roku 2011 bydlí s ním a s jeho manželkou na adrese R., na chodu domácnosti se podílí všichni společně. Věděl, že žalobce má dceru M., jméno její matky (družky žalobce) nevěděl. Uvedl, že žalobce za nimi často jezdí, avšak nevěděl, kde v současnosti žijí. Na otázku, zda žalobce studuje, případně na jaké škole a v jakém ročníku, odpověděl, že toto vůbec neví, to s žalobcem neřešili. Uvedl, že žalobce nemá zaměstnání, občas chodí pomáhat. Pravidelné kapesné nedostává, ale když je třeba, dávají mu s jeho matkou peníze. S žalobcem spolu vykonávají práce kolem domu a v domě. Žalobce nemá žádné zdravotní problémy. Byli na výletě v Poděbradech, Kutné Hoře a v Praze, na klasické dovolené nebyli. Řidičský průkaz ani automobil žalobce nemá. Vztah s žalobcem označil jako „normální.“ Na otázku, kdy ho začal žalobce vnímat jako nevlastního otce, uvedl, že od počátku, co s nimi žalobce bydlí. Vlastní otec žalobci zemřel. Žalobce nebyl na svatbě své matky a jejího manžela, neboť byl na Ukrajině. Ke své osobě otčím uvedl, že pracuje jako řidič, jezdí s nákladním autem a bagrem, má problémy s tlakem a užívá na to léky, běžný den tráví prací na zahradě a na domě.
- 6 Téhož dne proběhl výslech žalobce. Při něm žalobce vypověděl, že do České republiky přijel v roce 2011, protože chtěl za matkou a chtěl studovat. Na otázku, zda má v České republice další příbuzné, vyjmenoval matku a dceru, dále družku S. I. a manžela matky. K němu uvedl, že pracuje jako bagrista, má zdravotní problémy s tlakem, v zásadě znal jeho oblíbená jídla. Na svatbě matky a nevlastního otce nebyl, nemohl přijet. Dále vypověděl, že dříve studoval, ale nyní již nestuduje, pracuje nepravidelně brigádně, žije z podpory matky a z brigád. Kapesné dostává od matky a jejího manžela. Bydlí s matkou a jejím manželem na adrese R. na chodu domácnosti se podílí všichni. Za svou dcerou a její matkou jezdí často, převážně navštěvuje on je, ale jezdily i ony za ním. Nemá auto ani řidičský průkaz. Několikrát byli s matkou a jejím manželem na výletě, například v Kutné Hoře, na dovolené nebyli. Pokud jde o společné aktivity, dělají různé práce v domácnosti. Vztah s otčímem označil za dobrý. K dotazu uvedl, že jej začal vnímat jako nevlastního otce, když přijel do České republiky a blíže ho poznal.
- 7 Dne 2. 12. 2014 byla Policií České republiky provedena pobytová kontrola na hlášené adrese, kde se v tu dobu zdržovala matka žalobce, která sdělila, že žalobce je na návštěvě u své přítelkyně. Dále uvedla, že syn žije s ní a jejím manželem. Ukázala pokoj, který má žalobce k dispozici.
- 8 Dne 3. 4. 2015 bylo vydáno prvostupňové rozhodnutí, proti němuž se žalobce odvolal. Žalobcovo odvolání žalovaná zamítla dne 24. 7. 2015 a toto rozhodnutí žalobce napadl žalobou.
- 9 Krajský soud v Praze žalobu rozsudkem ze dne 13. 10. 2016 zamítl. Žalobce proti tomuto rozhodnutí podal kasační stížnost a Nejvyšší správní soud napadený

rozsudek zdejšího soudu zrušil rozsudkem dne 27. 4. 2017, č. j. 4 Azs 230/2016 – 54, s odůvodněním, že pojem příbuzenství nelze vykládat pouze v návaznosti na definice obsažené v § 774 občanského zákoníku, ale že je třeba vyjít primárně ze směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/38/ES o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států (dále jen „směrnice“), jejíž článek 2 odst. 3 je do českého práva transponován právě v dané věci aplikovaným § 15a odst. 3 zákona o pobytu cizinců, ve znění účinném do 17. 12. 2015. Pojem „příbuzný občan Evropské unie“ je tak třeba vykládat shodně s pojmem „ostatní rodinný příslušník“ uvedeným v čl. 2 odst. 3 směrnice, což je neurčitý právní pojem, jehož naplnění je třeba posoudit vždy v každém individuálním případě. Charakter příbuzenského vztahu tak není založen pouze na formalizovaných rodinných vazbách (byť určitý stupeň rodinné vazby je pro aplikaci tohoto článku směrnice nezbytný), ale také na specifických faktických okolnostech, jimiž může být úzký osobní vztah, ekonomická závislost, soužití ve společné domácnosti nebo vážné zdravotní důvody. Nejvyšší správní soud také odkázal na rozsudek Evropského soudního dvora (velkého senátu) ve věci *Rahman a další* (C-83/11). S ohledem na tyto závěry Nejvyšší správní soud uložil krajskému soudu, aby znovu posoudil otázku, zda lze žalobce považovat za příbuzného občana Evropské unie ve smyslu § 15a odst. 3 písm. a) bod 2 zákona o pobytu cizinců, přičemž Nejvyšší správní soud připomněl, že aby cizinec mohl být rodinným příslušníkem občana EU podle tohoto ustanovení, musí být splněna i podmínka vyživování občanem EU. Vedle toho Nejvyšší správní soud jako nedůvodnou posoudil námitku, podle níž krajský soud nesprávně posoudil otázku nepřezkoumatelnosti rozhodnutí žalovaného ohledně úvah správního orgánu I. stupně k existenci vztahu obdobného vztahu rodinnému mezi žalobcem a jeho nevlastním otcem za účelem naplnění podmínky v § 15a odst. 3 písm. b) zákona o pobytu cizinců.

- 10 Vázán tímto právním názorem, přistoupl Krajský soud v Praze k novému posouzení věci a dospěl k závěru, že žaloba není důvodná. S ohledem na souhlas žalobce (udělený po zrušení věci Nejvyšším správním soudem) i žalovaného rozhodl ve věci bez nařízení jednání.
- 11 Podle § 15a odst. 3 písm. a) zákona o pobytu cizinců ustanovení tohoto zákona, týkající se rodinného příslušníka občana Evropské unie, se obdobně použijí i na cizince, který hodnověrným způsobem doloží, že a) je příbuzným občana Evropské unie neuvedeným v odstavci 1, pokud 1. ve státě, jehož je občanem, nebo ve státě, ve kterém měl povolen trvalý či dlouhodobý pobyt, žil s občanem Evropské unie ve společné domácnosti, 2. je občanem Evropské unie vyživovaný, nebo 3. se o sebe z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu nedokáže sám postarat bez osobní péče občana Evropské unie.
- 12 Podle čl. 2 odst. 3 směrnice aniž je dotčeno právo volného pohybu a pobytu dotyčných osob, které tyto osoby již případně mají, usnadňuje hostitelský členský stát v souladu se svými vnitrostátními předpisy vstup a pobyt těchto osob: a) všech ostatních rodinných příslušníků bez ohledu na jejich státní příslušnost, kteří nejsou zahrnuti v definici rodinného příslušníka ve smyslu čl. 2 bodu 2 a kteří jsou v zemi,

z níž pocházejí, osobami vyživovanými občanem Unie s primárním právem pobytu nebo členy jeho domácnosti nebo u kterých vážné zdravotní důvody naléhavě vyžadují osobní péči tohoto občana Unie o ně; b) partnera, se kterým má občan Unie řádně doložený vztah.

- 13 Pokud jde o námitku nepřezkoumatelnosti rozhodnutí žalovaného ve vztahu k neexistenci vztahu obdobného vztahu rodinnému mezi žalobcem a jeho nevlastním otcem ve smyslu § 15a odst. 3 písm. b) zákona o pobytu cizinců, odkazuje soud jak na své závěry vyřčené v původním rozsudku, tak na závěry Nejvyššího správního soudu, který se touto námitkou rovněž zabýval, přičemž ji posoudil jako nedůvodnou.
- 14 Dále se pak soud v návaznosti na pokyn Nejvyššího správního soudu a v souladu s jeho výkladem tohoto pojmu znovu zabýval otázkou, zda lze žalobce považovat za příbuzného občana Evropské unie ve smyslu § 15a odst. 3 zákona o pobytu cizinců. Primárně tedy posuzoval, zda mezi žalobcem a jeho otčím existuje určitá rodinná vazba. Jelikož ji nelze redukovat pouze na pokrevní a švagrovské svazky, resp. svazky vzniklé osvojením, je třeba konstatovat, že mezi žalobcem a otčím existuje jistá rodinná vazba. V. N. je v pořadí druhým manželem žalobcovy matky, a jakkoli k tomuto sňatku došlo až v době zletilosti žalobce, je jeho nevlastním otcem. Z tohoto závěru vyplývá, že je na místě zhodnotit, zda žalobce může být považován za „ostatního rodinného příslušníka“ ve smyslu čl. 2 odst. 3 písm. a) směrnice. Soud proto přistoupil ke zhodnocení faktických okolností vztahu žalobce a jeho otčima (úzký osobní vztah, ekonomická závislost, soužití ve společné domácnosti, resp. vážné zdravotní důvody).
- 15 Při výslechu žalobce a otčím shodně popsali, jak dlouho spolu sdílí společnou domácnost (od roku 2011), čím tráví společně čas (prací v domácnosti a okolo domu), zhruba popsali práci toho druhého (otčím je bagrista, žalobce občas chodí na brigádu), žalobce v zásadě vyjmenoval otčímovy zdravotní potíže a jeho oblíbená jídla. Z uvedeného lze dovozovat, že se žalobce s otčím znají a zjevně spolu i – minimálně občas – ve společné domácnosti žijí. O existenci úzkého osobního vztahu, který by byl srovnatelný se vztahem skutečného otce a syna má však soud pochybnosti. Zásadní skutečností je například to, že V. N. v podstatě nezná žalobcovu družku (nevybavil si ani její jméno) ani žalobcovu dceru, svou jedinou – byť nevlastní – vnučku. V úzkém osobním vztahu nevlastního syna s nevlastním otcem lze ze strany otce předpokládat zájem o partnerský vztah svého syna a tím spíše zájem o žalobcovu dceru. Z výslechu však vyplynulo, že žalobcova partnerka a dcera jej v R. téměř nenavštěvují a s žalobcovou matkou a otčím se téměř nestýkají, resp. jejich známost se omezuje na několik málo návštěv žalobcovy partnerky a dcery v R. Žalobcův otčím uvedl, že spolu při setkání v podstatě nehovoří (pouze se pozdraví), ani nemá představu, kde obě bydlí. Dále lze v úzkém rodinném vztahu ze strany nevlastního otce předpokládat zájem o budoucnost žalobce – například zájem o to, jakou jeho nevlastní syn zvolí profesní dráhu. Otčím však nevěděl, jaké má žalobce vzdělání z Ukrajiny, ani to, zda žalobce aktuálně studuje, (natož na jaké škole a ve kterém ročníku). Tato neznalost budoucí profesní dráhy žalobce překvapí tím spíše, že si žalobce – podle jeho i otčímových

slov – vydělává pouze nárazově na brigádách, dlouhodobě nemůže sehnat zaměstnání, a je proto finančně závislý na matce a nevlastním otci, což je u (v době vydání napadeného rozhodnutí) sedmadvacetiletého mladého muže, který má již navíc vlastní rodinu, nestandardní situace, již zpravidla rodiče jsou v úzkém osobním vztahu s dítětem nenechají bez povšimnutí.

- 16 Soud uzavírá, že vztah žalobce a jeho otčíma lze připodobnit ke vztahu dvou spolubydlících, kteří spolu tráví určitý čas a sdělují si různé skutečnosti o svém každodenním životě, avšak jeden se o druhého hlouběji nezajímá, a to ani pokud jde o velmi zásadní aspekty života (partnerský vztah, rodičovství, budoucí profese). K tomu je třeba podotknout, že žalobce mohl ve správním řízení doložit existenci rodinného vztahu i jinak, než výsledkem a pobytovými kontrolami [důkazní břemeno ohledně prokázání podmínek § 15 odst. 3 zákona o pobytu cizinců ostatně leží na něm, což plyne z dikce uvedeného ustanovení: „*Ustanovení tohoto zákona, týkající se rodinného příslušníka občana Evropské unie, se obdobně použijí i na cizince, který hodnověrně prokáže ...*“]. Například mohl založit do spisu společné fotografie s žalobcem z různých společných událostí (rodinné oslavy, výlety apod.), což však neučinil. V. N. v tomto soudním řízení také neuplatnil práva osoby zúčastněné na řízení (ač byl řádně obeslán – srov. č. l. 25) a nevyužil tak možnost vyjádřit se ve prospěch žalobce. To vše posiluje závěr o tom, že nejde o úzký osobní vztah.
- 17 Co se týče otázky, zda spolu žalobce a otčím společně bydlí, proběhlo ve věci několik pobytových kontrol. Při první z nich, dne 2. 11. 2011, nebyl žalobce zastižen v č. p. x v R., nýbrž v č. p. x v téže obci, kde s matkou pobývali u přátel kvůli rodinným neshodám. Při další pobytové kontrole dne 2. 2. 2012 nebyl v domě č. p. x v R. nikdo zastižen a sousedka uvedla, že zná žalobcovu matku, ale žalobce tam nikdy neviděla. Při třetí pobytové kontrole dne 19. 6. 2012 byl žalobce zastižen. Při čtvrté pobytové kontrole dne 2. 12. 2014 žalobce zastižen nebyl a jeho matka uvedla, že je právě u své družky, a ukázala jeho pokoj s osobními věcmi. Z výsledku otčíma dne 5. 12. 2014 vyplynulo, že žalobce družku a dceru často navštěvuje. Z uvedeného se jeví, že žalobce má zřejmě v R. pokoj, avšak ne vždy se tam zdržuje – určitou dobu zřejmě tráví u své družky a u dcery, což je ostatně u dospělého muže s vlastní rodinou běžné. Podíl času, který žalobce tráví ve společné domácnosti s otčím, a čas, který tráví se svou družkou a dcerou, však nebyl ve správním řízení předmětem dokazování. Lze poznamenat, že vedení společné domácnosti sice není výslovnou podmínkou pro naplnění § 15 odst. 3 písm. a) bod 2 zákona o pobytu cizinců. Jde nicméně o jeden z faktorů, který podle rozsudku Soudního dvora Evropské unie (velkého senátu) ve věci *Rahman a další*, C – 83/11, je relevantní při naplnění definice „ostatní rodinní příslušníci“ podle čl. 3 bodu 2 písm. a) směrnice; Soudní dvůr Evropské unie v této souvislosti odkazoval na vzájemnou vázanost „*úzkými a stabilními rodinnými vazbami z důvodu faktických okolností, jako je ekonomická závislost, skutečnosti, že jsou členy domácnosti nebo vážné zdravotní důvody.*“
- 18 Dále se soud zabýval otázkou, zda zde existují na straně žalobce či jeho otčíma vážné zdravotní důvody, které by vyžadovaly péči jednoho o druhého, a dospěl v závěru, že nikoli. Z výsledků ve správním řízení vyplynulo, že žalobce žádné

zdravotní problémy nemá a jeho otčím trpí pouze zvýšeným krevním tlakem a sám výslovně uvádí, že žalobcovu pomoc, pokud jde o zdraví, vůbec nepotřebuje.

- 19 Jde-li o ekonomickou závislost žalobce, pak žalobce, jeho matka i otčím shodně uvádějí, že žalobce si vydělává peníze na příležitostných brigádách (např. jako noční hlídač v hotelu), které dává do společné domácnosti, a pokud žalobce potřebuje nějaké peníze, dává mu je matka nebo otčím. Soud však konstatuje, že popsání nelze označit za vztah závislosti žalobce na otčímovi. Osoba, která by měla být pro závislost na občanu Evropské unie považována za ostatního rodinného příslušníka, musí totiž být na něm závislá skutečně (nikoli jen předstíraně), a ani tento vztah závislosti nesmí být uměle udržován. Nesmí jít ani o závislost vyvolanou tím, že rodinný příslušník nemá dosud oprávnění k výkonu zaměstnání, ač by jinak byl schopen dosáhnout ekonomické soběstačnosti. Smyslem sloučení příbuzných nemůže být vytváření (byť jen dočasné) ekonomické závislosti, která je důsledkem samotného přemístění. Skutečnou ekonomickou závislost dospělého (v době vydání napadeného rozhodnutí sedmadvacetiletého) nestudujícího člověka na svých rodičích si pak lze v našem kulturním okruhu představit jen za přistoupení specifických okolností (např. závažné trvalé či přechodné zdravotní obtíže či postižení), které soud v daném případě neshledal. Z informací zjištěných ve správním řízení vyplynulo, že žalobce je schopen se sám živit (neuvádí žádné zdravotní potíže, je vyučený pekař, mluví česky), což zčásti také činí. Dále soud konstatuje, že žalobce má sám vyživovací povinnost ke své dceři M. Žalobcův otčím uvedl, že se v podstatě nestýkají, a neuvedl nic o tom, že by za žalobce plnil jeho vyživovací povinnost k dceři. Pokud tedy žalobce sám zvládá plnit vyživovací povinnost ke své dceři, sotva může být považován za osobu, která sama potřebuje být jedním z rodičů vyživována.
- 20 Soud uzavírá, že v případě žalobce a jeho otčima neshledal naplnění kritérií pro to, aby žalobce byl považován za ostatního rodinného příslušníka ve smyslu čl. 2 odst. 3 směrnice, tedy za příbuzného ve smyslu návěti § 15a odst. 3 písm. a) zákona o pobytu cizinců. Za zvláště klíčové kritérium přitom soud považuje existenci úzkého osobního vztahu mezi žalobcem a otčímem, kterou však soud na základě skutečností vyplývajících ze správního spisu nemohl konstatovat.
- 21 Tento závěr pak nepotvrzují ani ostatní kritéria – tedy ekonomická závislost, zdravotní potíže nebo soužití ve společné domácnosti jakožto další kritéria doplňková. Pro úplnost však soud konstatuje, že existence vážných zdravotních důvodů se neprokázala (ostatně ji ani žalobce, ani jeho otčím netvrdili). Pokud se jedná o společné bydlení, ze správního řízení vyplynulo, že žalobce s otčímem ve společné domácnosti určitý čas tráví (není-li právě u své družky a dcery). Jde-li o ekonomickou závislost, kterou žalobce i otčím v řízení tvrdili, konstatuje soud, že tvrzení o tom, že žalobce žije z peněz matky a otčima, neuvěřil, resp. pokud skutečně rodiče žalobci dávají peníze, jedná se o ekonomickou závislost předstíranou či uměle udržovanou, neboť je žalobce nesporně schopen se sám živit. S ohledem na to, co bylo uvedeno v předchozím odstavci, má však soud za to, že pouhé občasné sdílení společné domácnosti a navenek prezentovaná ekonomická závislost nedostačují k tomu, aby byl žalobce považován bez dalšího za ostatního rodinného příslušníka ve smyslu čl. 2 odst. 3 směrnice.

- 22 Se shora uvedených úvah (bod 19) pak plyne, že žalobce nesplňuje ani specifickou podmínku plynoucí z § 15a odst. 3 písm. a) bod 2 zákona o pobytu cizinců, tedy podmínku, že je občanem Evropské unie vyživovaný.
- 23 Soud pak s ohledem na žalobní námitku konstatuje, že s žalobcem lze souhlasit v tom, že aplikace ustanovení § 15a odst. 3 písm. a) bod 2 zákona o pobytu cizinců nevyžaduje, aby žalobce byl nezaopatřený ve smyslu ustanovení § 15a odst. 2 písm. c) zákona o pobytu cizinců, nicméně takovýto výklad napadené rozhodnutí neobsahuje. Žalovaný v napadeném rozhodnutí pouze dále zdůvodňoval, proč žalobce nesplňuje ani podmínky ustanovení § 15a odst. 1 písm. d) zákona o pobytu cizinců. V této souvislosti pak zmínil, že z protokolů o výsledku žalobce a manžela jeho matky nevyplynulo, že by se žalobce nedokázal o sebe postarat z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu. Při posuzování naplnění podmínek ustanovení § 15a odst. 3 písm. a) bodu 2 zákona o pobytu cizinců naopak hovořil o nutnosti doložit skutečnou závislost.
- 24 Soud pak také s ohledem na žalobní námitku týkající se otázky, zda pojem vyživování podle § 15a odst. 3 písm. a) bodu 2 zákona o pobytu cizinců předpokládá, že k vyživování docházelo již v zemi původu cizince, odkazuje na závěry, které učinil již v předchozím rozsudku, kdy konstatoval, že s žalobcem lze souhlasit v tom směru, že žalovaný vyložil ustanovení § 15a odst. 3 písm. a) bodu 2 zákona o pobytu cizinců nesprávně, pokud uvedl, že jeho aplikace vyžaduje, aby stav závislosti existoval v zemi, z níž rodinný příslušník občana Evropské unie přijíždí. Není pochyb o tom, že aby určitá osoba spadala do kategorie rodinného příslušníka vyživovaného občanem Evropské unie uvedené v čl. 3 odst. 2 směrnice, musí stav závislosti existovat v zemi, z níž dotyčný rodinný příslušník přijíždí, a to alespoň v době, kdy žádá o připojení se k občanovi Unie, na něhož je odkázán výživou [viz rozsudek Evropského soudního dvora (velkého senátu) ze dne 9. 1. 2007 ve věci C-1/05, bod 37, a dále též ze dne 5. 9. 2012 ve věci C-83/11, bod 33, rozsudek Evropského soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 16. 1. 2014 ve věci C-423/12, bod 30, či Sdělení Komise Evropskému parlamentu a Radě ze dne 2. 7. 2009, KOM(2009) 313 v konečném znění, bod 2.1.4]. Nicméně vzhledem k ustanovení čl. 37 směrnice, které umožňuje, aby vnitrostátní právní předpisy byly příznivější, není důvod pro restriktivní výklad ustanovení § 15a odst. 3 písm. a) bodu 2 zákona o pobytu cizinců, resp. pro přidání další podmínky do právní normy, aniž by tato podmínka byla vyjádřena v textu zákonného ustanovení. Nelze přehlédnout, že ani znění ustanovení § 15a zákona o pobytu cizinců ve znění účinném od 18. 12. 2015 nebylo tímto směrem upraveno, a naopak v odst. 2 písm. a) bodě 2 výslovně upravuje dvě alternativy, kdy vztah závislosti zde buď je, nebo byl bezprostředně před vstupem na území ve státě, jehož je žadatel občanem, nebo ve státě, ve kterém měl povolen pobyt. Důvodová zpráva k zákonu č. 314/2015 Sb. k tomu pak uvádí, že „s ohledem na výše citovanou judikaturu soudu musí nezbytnost materiální podpory existovat v členském státě původu nebo státě posledního pobytu těchto příbuzných v okamžiku, kdy žádají o připojení se k občanu Evropské unie, tedy bezprostředně před vstupem na území České republiky, a je na rodinném příslušníkovi, aby tuto závislost prokázal. Současně není vyloučeno, aby se rodinný příslušník stal závislým na občanu Evropské unie až na území.“ Byť se tato

část důvodové zprávy vyslovuje pouze k rodinnému příslušníkovi, není důvod s ohledem na shodnou textaci ustanovení týkající se rodinného příslušníka na straně jedné [§ 15a odst. 1 písm. d)] a příbuzného na straně druhé [§ 15a odst. 2 písm. a) bod 2], aby nebylo k uvedené části důvodové správy při výkladu daného ustanovení přihlédnuto.

- 25 Soud se dále zabýval námitkou týkající se aplikace § 15a odst. 3 písm. b) zákona o pobytu cizinců. Podle tohoto ustanovení se ustanovení tohoto zákona, týkající se rodinného příslušníka občana Evropské unie, obdobně použijí i na cizince, který hodnověrným způsobem doloží, že má s občanem Evropské unie trvalý vztah obdobný vztahu rodinnému a žije s ním ve společné domácnosti.
- 26 Toto ustanovení [tehdy jako § 15a odst. 4 písm. b)] bylo do zákona o pobytu cizinců vloženo zákonem č. 379/2007 Sb. a podle důvodové zprávy k tomuto zákonu „*reaguje na článek 3 odst. 2 písm. b) směrnice 2004/38/ES, podle něhož členský stát usnadňuje v souladu s vnitrostátními předpisy vstup a pobyt „partnerovi, se kterým má občan Unie řádně doložený trvalý vztah“, v České republice se typicky jedná o vztah druhá a družky. V daném případě se nejedná o tzv. registrované partnery, tj. vztahy, které jsou upraveny zvláštním právním předpisem členského státu (v České republice zákonem č. 115/2006 Sb.), neboť tyto osoby jsou považovány za rodinné příslušníky občanů Evropské unie podle článku 2 odst. 2 písm. b) citované směrnice (úprava registrovaných partnerů je řešena v § 180f nejen pro občany Evropské unie). Skutečnost, že se v konkrétním případě bude jednat o osobu, která splňuje podmínku trvalého vztahu s občanem Evropské unie, bude muset tato osoba správnímu orgánu nezpochybnitelným způsobem doložit (k tomuto účelu nelze použít formu čestného prohlášení). V rámci Evropské unie není rodinné právo harmonizováno a z tohoto důvodu nelze blíže konkretizovat způsob a formu prokazování „trvalosti vztahů“*“. Z čl. 3 odst. 2 písm. b) směrnice 2004/38/ES zřetelně plyne, že dopadá právě na trvalé vztahy, v nichž osoby vystupují jako životní partneři, nikoliv tedy jako předci a potomci, sourozenci apod.
- 27 Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 16. 4. 2010, č. j. 5 As 6/2010 – 63, dovodil, že § 15a odst. 3 písm. b) zákona o pobytu cizinců lze vykládat širěji než jím transponované ustanovení směrnice 2004/38/ES, neboť dopadá na všechny vztahy, které současně naplňují dvě podmínky: 1) cizinec žije s občanem Evropské unie ve vztahu obdobném vztahu rodinnému, 2) žije s ním ve společné domácnosti. Vztah obdobný vztahu rodinnému musí být však definován tak úzce, jak je definován vztah rodinný, musí se proto jednat o vztahy analogické vztahům mezi rodinnými příslušníky, tak jak je zákon v souladu se směrnicí vymezuje. Za vztah rodinný je bezesporu považován vztah rodiče - děti, prarodiče - děti. Lze v této souvislosti proto akceptovat názor, že vztahem obdobným vztahům rodinným je vztah existující mezi určitými osobami, které mezi sebou mají určitou dlouhodobou úzkou citovou a jinou vazbu, přitom takové vztahy lze přirovnat ke vztahu např. rodiče - děti, prarodiče - vnuci. Takto intenzivní vztah ovšem v řízení, které předcházelo vydání žalobou napadeného rozhodnutí, žalobce neprokázal. Aby tomu tak bylo, muselo by být prokázáno, že

mezi žalobcem a manželem matky existuje plně funkční vztah otce a dospělého syna. V takovém vztahu je přitom vyloučeno, aby otec nevěděl bližší informace o partnerce svého syna, resp. o matce své vnučky a o své vnučce (tj. aby neznal jejich jména, aby nevěděl, kde bydlí a aby se s nimi vůbec nestýkal) či aby nevěděl bližší informace o vzdělání a studiu svého syna. Soud se tedy v hodnocení kvality vztahu žalobce a manžela matky, resp. v hodnocení toho, zda žalobce hodnověrným způsobem prokázal, že mezi ním a manželem jeho matky je vztah obdobný vztahu rodinnému ztotožňuje se závěry žalovaného. Ani tato žalobní námitka tudíž není důvodná.

- 28 Byť se soud o otázce důkazního břemeně již několikrát zmínil, pro úplnost opakuje, že důkazní břemeno ohledně prokázání vztahu obdobnému vztahu rodinnému leží v řízení o povolení k přechodnému pobytu na žadateli (cizinci). Ustanovení § 15a odst. 3 zákona o pobytu cizinců použití ustanovení týkajících se rodinného příslušníka výslovně podmiňuje tím, že cizinec vztah obdobný vztahu rodinnému hodnověrným způsobem doloží. Jde o výslovně zakotvenou odchylku od obecně platící zásady materiální pravdy, podle níž je to správní orgán, kdo je povinen postupovat tak, aby byl zjištěn stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který je nezbytný pro soulad jeho úkonu s požadavky právních předpisů, ochrany dobré víry a oprávněných zájmů dotčených osob a s požadavkem proporcionality zásahu do těchto práv (§ 3 správního řádu).
- 29 Žalobce se v žalobě brání proti tomu, že by nebyl ochoten prokázat svá tvrzení s tím, že jediný důkaz, který byl v řízení proveden, byl jeho výslech a výslech jeho otčima. Také namítá, že tím, že žalovaný odmítl zkoumat situaci ohledně společného soužití žalobce a jeho otčima, odmítl nedůvodně důkaz, ze kterého by mohly vyplynout informace prokazující faktické vyživování žalobce ze strany jeho matky a otčima. Soud se proto zaměřil na to, jaké důkazy žalobce na podporu své žádosti navrhoval, přičemž ze správního spisu zjistil, že důkazní návrhy žalobce učinil v odvolání ze dne 12. 6. 2014 proti rozhodnutí ministerstva ze dne 27. 5. 2014 (které bylo později zrušeno rozhodnutím žalovaného ze dne 22. 10. 2014); zde navrhl provedení svého výslechu a také výslechu matky, otčima, družky I. S. a sousedů z R. s tím, že jejich jména budou později upřesněna. Dále navrhl provedení důkazu potvrzením starosty obce R., které také bude dodáno později. Ze správního spisu pak plyne, že v průběhu řízení byl proveden výslech žalobce, jeho otčima a jeho matky. Sousedi žalobce vyslechnuti nebyli, nicméně žalobce tento svůj důkazní návrh nikdy nekonkretizoval (nesdělil správnímu orgánu konkrétní jména). Provedení důkazu proto již jen z tohoto důvodu nebylo možné. Žalobce také nikdy nedodal žádné potvrzení od starosty obce. Opomenut tak zůstal pouze návrh na výslech žalobcovy družky. S ohledem na skutečnosti zjištěné z výslechu žalobce a jeho otčima však lze mít za to, že provedení tohoto důkazu by bylo nadbytečné. Pokud totiž družka žalobce nežila s žalobcem a jeho otčímem ve společné domácnosti a pouze je v R. příležitostně navštívila, stěží by mohla správnímu orgánu sdělit přímou (nezprostředkovanou) informaci o soužití žalobce a jeho otčima.

- 30 Lze doplnit, že žalobce byl k odstranění nedostatků žádosti a k prokázání rozhodných skutečností vyzván podrobnou výzvou ze dne 6. 11. 2014. Tudíž o své povinnosti prokazovat rozhodné skutečnosti byl ze strany ministerstva poučen. Reagoval na ni pouze sdělením, že doklad o zdravotním pojištění (k jehož předložení byl také vyzván) doloží při výslechu, ke kterému byl předvolán na 5. 12. 2014, a sdělením, že není jeho povinností svoji žádost kvalifikovat dle § 15a zákona o pobytu cizinců, neboť to je povinností správního orgánu.
- 31 Z výše uvedených důvodů soud neshledal žalobu důvodnou, a proto ji zamítl (§ 78 odst. 7 s. ř. s.).
- 32 O náhradě nákladů řízení rozhodl soud podle ustanovení § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobce nemá právo na náhradu nákladů řízení, neboť ve věci neměl úspěch. Žalované, která byla ve věci úspěšná, žádné náklady nad rámec její běžné činnosti nevznikly.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Praha 13. prosince 2017

Mgr. Jitka Zavřelová, v. r.
předsedkyně senátu

Za správnost:

B. K.